NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1868

NGÀY THỨ TƯ 13 JUIN 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LÉGAL N° 160

	HANOI						
		Tonkin, Annam, Cochinchine, Cambodge	Tonkin, Annam, Cochinchine, Cambodge	Tonkin, Annam, Cochinchine, Cambodge	Tonkin, Annam, Cochinchine, Cambodge	Étranger	Étranger
		Trois mois	Six mois	Un an	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm. .	6 $ 80	6 $ 80	6 $ 80	6 $ 80	6 $ 80	12 $ 00	
Các làng và Chi-nhánh	»	5 . 00	5 . 00	5 . 00	»	»	
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 00	3 . 00	3 . 00	3 . 00	6 . 00	
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 50	1 . 50	1 . 50	1 . 50	3 . 00	
Một tháng . .	0 . 50	0 . 50	0 . 50	0 . 50	0 . 60	1 . 00	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.

Une seule insertion . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel :
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans le 1er page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Chớp bóng Kim Vân Kiều

(Tiếp theo)

Đóng sự-tích Kim Vân Kiều cả thảy có hơn ba mươi vai, mà nặng thứ nhất duy có vai Thúy-Kiều mà thôi. Còn các vai khác ai đóng chỉ phải làm trong một hai buổi là cùng.

Vị đào nào đóng nổi vai *Kiều* tức là thúy-tổ nghề đóng *cinéma* ở đất Việt Nam này.

Trong độc-giả chư tôn ông bà nào giúp bản-quán mà tìm được ra cái vị nữ-nưu đó, thật là được dự một phần trong việc sáng tạo ra cái nghề đóng *cinéma* ở nước ta. Vậy thì xin các ngài trong chỗ làng chơi, vì văn-chương, vì mỹ-thuật, mà cố gắng tìm-tòi cho một chút. Người đàn-bà nước ta, cho đến kẻ xướng ca, cũng có cái thói rất hay, thẹn thùng bên lên, chưa luyện-tập được cái *trò* của người Âu Mỹ. Cho nên làng chơi phải có tay sành tìm tới, mới ra được cái vị hoa-khôi đó, mà khi đã tìm được rồi, phải biết bao nhiêu lời tán-tụng, biết bao nhiêu tiếng chào mời, mới cưỡng-bách được hoa phải nở, được sao phải sàng.

Có lẽ cái phúc nhà *cinéma* mà lớn, thì được bậc khuê-các nào, thâm nhiễm một tư-tưởng với chúng ta, chẳng quản làm một việc rất mới trong phong-tục, dám liều một về nghiêm trang, một mình yếu điệu, cô ra mà đóng cho đúng cái vai Thúy-Kiều, v nhr trong ý ông Nguyễn Du đã sáng kiến ra vai ấy, để sau này người đi xem chớp bóng đừng có hiểu lầm vai kiều An nam ta vậy. Các bà các cô đọc báo phải biết cho rằng lẽ việc này kén được vai Kiều đóng khéo, thì chẳng những vẻ vang cho một hạng Thúy-Kiều ở xứ ta, mà lại còn tôn cả cái danh-giá đàn-bà nước ta nữa. Bởi vì hễ vai *Kiều* mà đóng được thật, thật người ngoại quốc xem *cinéma* phải nghĩ: «Bèn họ m m bậc Thúy-Kiều, hồng-nhan bạc mệnh, một kiếp long đong như thế, mà con người trong truyện còn đáng kính đáng vì, tất nhiên những người đàn-bà khác trong đàn-tộc ấy phải hay, phải giỏi, phải thuần thục nết-na biết là dường nào ».

Bao giờ người làm tuồng mà hiểu đến cái nghĩa cao như thế, thì nghề làm tuồng thật đáng tôn lên làm một mỹ-nghệ sang-trọng.

Có một vai điều cốt-yếu cần phải dặn trước, là người đóng *Cinéma*, phải có một tư-cách riêng, là nước da phải ăn thuốc ảnh. tiếng nhà chuyên-môn gọi là *photogénique*. Cái nước da, cái vẻ mặt thế nào gọi là *photogénique* duy có nhà kỹ-sư coi riêng việc ấy ở công-ty *Indochine Film*, là M. Famechon, xét đoán được mà thôi. Đại khái thì người phải da trắng, hoặc sáng nước da. Hễ chụp hình mà thấy tôn nét mặt thì tất là đóng *Cinéma* tốt. Điều thứ hai là răng phải đề trắng. Những người răng đen, mà đóng *Cinéma* thì khi chớp ra, nó hóa như là không có răng, miệng rỗng toác coi không đẹp. Bằng người răng đã nhuộm rồi mà muốn đóng *cinéma*, những khi ra trò, cần phải mượn thợ răng bôi một thứ thuốc vào cho răng hóa trắng, khi đóng xong lại rửa thuốc ấy đi, hoàn răng đen như cũ được.

Dáng-bộ đóng *cinéma* thì phải tự nhiên. Hễ chậm-chạp quá, hoặc ngơ-ngác quá thì dại dáng khó coi. Mà làm bộ phải vừa đủ đừng nạn ra quá cũng khó coi. Tuy rằng khó, nhưng luyện-tập một vài buổi, cốt thuộc lòng lấy mấy cách là hỉ, nộ, ai, lạc, đã làm được thì làm được ngay.

Khó nhất duy có một vai Thúy-Kiều, vì từ đầu đến cuối, hồi nào cũng cô mình, mà thật đủ tình đủ cảnh. Lúc còn con gái ở nhà với cha mẹ, đóng-đối trâm anh, địu-dàng thuần-thục; kẻ đến khi gặp người thanh-khí, tâm lòng mới thấy thôn-thức một lần đầu. Rồi đến lúc rớp nhà ngộ biến, một về mặt phải lưu lộ ra cho cô đủ biết bao nhiêu tình. Sau đến những khi mặt dày mày dạn, đã quá ê chề, mà vẫn phải làm làm sao cho người ta nhìn nét mặt vẫn thương vẫn kính. Hơn-hở thay là những ngày nhờ bóng Từ-công, trả ân báo oán, mặt mày trong một ngày, đổi với bây nhiêu người mỗi người là một bộ mặt, phải làm làm sao cho một cái nhân mày, một nụ cười nhạt, điệu nào cho hợp với cảnh ấy. Hoàng-hôn như những khi đã mắc mưu thâm Tôn-Hiển, thật tình mà phụ tâm lòng tin của đấng anh-hùng, nỗi sầu thảm là sao cho hết. Từ lúc tái-hồi trở đi mới khó làm sao ! Thật người nào đứng nổi, phải đã trải hết nhân-tình thế-thái.

Nghiệt một nỗi vai tuồng khó dường ấy, mà phải kén một người đàn bà, đàn-bà nước Nam xưa nay học cũng chưa được học, ai đâu mà luyện đủ được bấy nhiêu tài ?

Vậy mà tôi đám ước có được bậc người như thế.

Còn những vai kia tuy cũng khó, nhưng vai nào có một về riêng của vai ấy, tập trong ít bữa phải xong. Và mỗi vai chỉ đóng một hồi, thì cô luyện có thể khéo làm được.

Mấy vai chính như Thúy-Vân, Kim-Trọng, Hoạn-thư, Tú-bà, Thúc-sinh, Từ-Hải. Giác-duyên, Mã-giám-sinh, hình như mỗi vai đã trông thấy sẵn hai ba người đóng được cả rồi.

Các chỗ đất làm cảnh thì quanh một chôn Mã-thành này tưởng cũng đủ cả rồi, nào chỗ sơn thanh thủy tú, nào nơi vắng ngắt quạnh hiu, cầu Ngọc-sơn, ô cầu Giấy, Tây-hồ, Bảy-mẫu, nhà quán trọ, chôn ăn chơi tưởng nhiêu nơi cứ để tự nhiên như thế mà dùng được.

Áo quần thì có thể nhờ được mấy rạp hát lớn chôn Hà thành, đồ đời Minh, đồ đời Đường, đồ đời Tống, hoặc đồ kim thời, tưởng cũng không cần câu nệ phải ý cổ cho lắm. quí hồ cho dễ cử động, thuận mắt thì thôi, bởi vì đồng tích này cốt là để tả tình mà không cốt ở việc tốn-cổ.

Gọi là kể đại cương như thế, sau này các vị nào muốn giúp, thì đã có sở riêng, xin đến đấy mà luyện tập, đã có thầy, có sách, lại có đủ khí-cụ mà dùng.

Trước giả chỉ ước ao, trong một vài năm nữa, khi nghề đóng *cinéma* đã thành ra một nghề quen rồi, thì các bậc danh-tài trong nghề ấy có giờ đến mấy bài báo này, sẽ cười rằng quản mạnh lại dẫn quản-mạnh. Bây giờ họa may có một vài người trí-kỷ biết cho rằng lúc mùa rậu quả chưa có thợ.

N. V. V.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 11 Juin 1923

Hai ông nguyên lão nghị-viên mới

MM. Fouilloux, Messimy, về đảng XII-hội cấp-tiến trăng cử nguyên-lão nghị-viên trong quận Ain.

Hai ông thứ-dân nghị-viên mới M. Meyer, xã-hội cấp-tiến và M. Colly, công-hòa tả đảng trăng cử thứ-dân nghị-viên trong quận Seine Inférieure.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 12 Mai 1923

Ông Pierre Loti

Các báo đều thuật lại sự nghiệp văn-chương của ông Pierre Loti. Quan Học bộ thượng-thư có gửi cho quyền-mệnh một bức thư ca-tụng cái sự-nghiệp công cái thanh-danh bất-tử của ông.

Lễ kỷ niệm cuộc chiến-thắng

Ngày 24 và 25 Juin này, tại Verdun sẽ làm lễ kỷ niệm cuộc chiến-thắng do quan Giám-quốc Millerand cùng Bỉ hoàng chủ tọa.

Việc trong hạt trú binh

Về việc xin phép chở than cùng là phát than cho thợ mỏ dùng, nghe chừng người Đức đã bớt chống cự lại các quan trú binh. Thợ thuyền trong mười lăm cái mỏ đã nộp số đơn kể những người muốn xin than. Cái mỏ *Mathias* của M. Stinnes có đưa đơn xin phép cho hơn hai nghìn người thợ.

Hội-đồng thợ thuyền trong hạt tỉnh Silésie họp đại-hội-đồng đồng thanh tuyên-bố việc nhất loạt đình-công.

Việc cấm rượu ở Hoa-kỳ

Nhà điện-báo *Havas* có đăng tin rằng ngày 10 Juin mới rồi, khi có ba chiếc tàu tới New York, thì người làm sở Douane-chánh xuống niêm những hòm đựng rượu lại. Tàu *France* cũng ở trong số ba chiếc tàu ấy. Thấy thế trong tàu ấy không có rượu uống.

Việc nước Đức

Các báo nói rằng sau khi khuynh đảo chánh-phủ mới rồi, thì những việc thương-thư bị M. Stambolisky lỗng giam, mà định đến thứ năm này sẽ đem xử ấn, đã được tha cả rồi. Các người về hội-đồng quản-trị đất Macédoine mới phải bắt cũng đã được tha cả.

Caute, ngày 9 Juin 1923

Cái vấn-đề bồi-thường

Tin Berlin. — Nam-nước Rosenberg là thượng-thư bộ ngoại-vụ nước Đức có nói : Trong bức thư của nước Đức gửi cho các nước Đồng-minh, tuy rằng Đức xin nộp các khoản bảo chứng đáng giá gấp năm số bồi-thường về trận Pháp Phổ ngày trước, song nước Đức cũng không muốn ấn định bồi khoản phải nộp trong bao nhiêu năm. Cái số tiền nước Đức có thể nộp được là tùy theo cái nền kinh-tế của nước Đức. Cái vấn-đề bồi khoản muốn giải-quyết được chóng xong thì cần phải triệu tập một cuộc hội-nghị, mà nước Đức cũng được cử đại-biểu dự nghị như các nước khác. Và trong bức thư của nước Đức cũng không có ta-thán gì về cái hiện-tình chính-trị trong hạt sông Rhur. Nước Đức có thể nộp các đường hỏa-xa, các sản-vật về các nhà ngân-hàng, các đường nông phố, thương-thuyền, các quyền-lợi về các nhà ngân-hàng, các cuộc thương mại, các bất động sản của tư-gia làm cảm bảo chứng. Chánh-phủ Đức sẽ ủng thuế thương-chánh, thuế các khoản lịch-sự, và đặt cái độc quyền về rượu và thuốc lá để lấy thêm tiền mà nộp số tiền hàng năm.

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Trong buổi hơn 20.000 người về đảng xã-hội và về đảng liên-hiệp tổ tình hết bình về sự ấn thức đàng đất-đỏ ở thành Leipzig mới rồi, có 7 người bị hại, và hơn một trăm người bị thương.

Tại phần đất Maroc của Tây-ban-nha

Tin Madrid. — Trong các trận đánh nhau ở Maroc mới rồi, quân lính của Tây ban-nha phải 45 người chết, và 210 người bị thương. Người Maroc không sự bết sức rồi mới chịu lui.

Việc Mỹ-châu trung-ương

Tin San Salvador. — Từ San Salvador đến nước Honduras, đường điện-thoại đã thông đồng như cũ. quan Giám-quốc Ostierrez đã ký chỉ-dụ đại xá cho những người bị biệt xứ về tội chánh-trị.

NHÀN ĐÀM

Tập đọc đít-cua

Trên tầng nhà gác, chung quanh cửa đóng kín mít, ở trong bài-trí nào bàn làm, nào ghế gụ, nào các đồ, nào hoành-phi, rút nên lịch sự. Giữa nhà đứng tốt một ông, mình bận áo gấm, ngực đeo thẻ ngà, chốc chốc lại giơ tay nghiêng đầu miệng lẩm bẩm nói hay đọc gì không biết.

Bỗng có tiếng đập cửa thình thình quát tháo gọi :

— Thế mày thì chết mất thôi ! À ra thấy mình đi vắng dám đắt ngay con nào về nhà mà chuyện trò rồi rít lên thế. To gan thật ! Mở cửa ra !

Trong nhà giật mình với vàng ra mở cửa, miệng nhảy nhoèn hỏi :

Bà bán đấy ư ? Đi đâu về thế ?

— Ông nói chuyện với bà nào thế ?

— Ở hay, nào có bà nào đâu,

— Lại còn giấu giếm ai nữa à !

— Đây ! Bà thử vào xem

Bà bán vàng vẳng chạy thốc vào, trông quả không có ai cả. Ngơ ngác hỏi :

Thế sao lúc nãy tôi đứng nghe thấy chốc chốc ông lại nói . . . Thưa các bà . . . Thì bà nào thế ?

— Bà này rõ mơ chửa ! Chỉ ghen hão ! Đố là rồi tập . . .

— Tập gì ?

— Người ta tập . . . tập . . . tập đọc đít-cua đấy mà !

— Tập làm gì ?

— Bây giờ đã là thượng-lưu, cần phải tập đi thành thông cổ đi đã . . . hay đi... đọc cho nó dành giá chứ.

— Việc gì phải tập cho, nhọc xác, tưởng người ta cũng có mấy đi gặp được kia mà !

Phú-Sơn.

Của làm hại người !

Cứ như điện-tín gần đây, báo rằng ở thành Milan nước Ý, có một cô thiếu-nữ bị kẻ cướp đánh chết, rồi bóc lột hết đồ nữ-trang, đáng giá một triệu rưỡi, rồi lên ô-tô trốn mất ! Ôi ! đồ chẳng phải là *của làm hại người* đó sao ?

Giá phỏng cô thiếu-nữ kia ăn mặc nhã nhặn, trang-điểm sơ-sài, đỡ trang sức không có gì, thì làm gì có cái vụ sát thân đó. Cô thiếu-nữ mà sở-dĩ gây nên cái vụ sát thân đó, chính là vì trang sức của cô khoe-khoang lộng lẫy làm cho kẻ cô lòng tham phải lỗi mắt, cho nên cái triệu rưỡi trang sức của cô, chính là để tự giết mình cô ! Mà nào có những cô là vì cái mà chết thôi đâu, ở trên thế-gian này, đó dân-tộc nào, đó xã-hội nào, những sự cửa làm hại người cũng thấy ngày thường xảy đến. Cô thiếu-nữ kia chẳng qua là cái đại-giá của trăm nghìn vạn ức con người *hơm của* đó thôi !

Con trai vì có ngọc, nên người ta mới lặn khơi vượt bể mà bắt cho chúng, con xe vì có hương, nên người ta mới vượt suối trèo đèo mà săn lấy được, có thiếu-nữ kia chỉ vì một triệu rưỡi nữ-trang là mất mạng, mà nhiều kẻ nữa so, nhiều người thèm nhạt, nên chỉ mới có kẻ đem tâm dòm dỏ, theo cô từng giờ, đó có từng bước, thừa cơ nó giết chết cô, mà bóc lột cô. Nghĩ đến cái tội ác bạo tàn, vì chết bởi đồng mà nỗ đang tay giết người trong lúc chẳng ngờ bất ý, song bất đắc trong lúc cô chẳng ngờ bất ý lại không phải là lúc quân gian phụ tận tâm-tơ, giết nhau vì chết bởi đồng, tranh nhau vì chết đinh-chàng thế thường. Những kẻ có tâm địa như đứa giết người này thế-gian cũng không ít, vàng đỏ đen lòng đời, càng chẳng khác gì cái lòng lại đạt công-danh đó xui giục người ta vào đường tội lỗi. Trong thế-gian này biết bao kẻ quên nước, quên nhà, quên cha, quên mẹ, quên mảu mà đồng loại, quên công-ân đời sau, mà theo đuổi lấy cái lợi danh nhất thời, những kẻ ấy có những cái hành-tàng qui-quốc, cái tâm địa bỏ-láng, song nào để mấy ai biết đến. Thế thì cái đứa gian nhân giết một cô thiếu-nữ lấy triệu rưỡi nữ-trang đó, cũng chẳng qua là cái hình của bóng nhỏ của những kẻ tăng tận lương-tâm ở thiên-hạ đó thôi ! Ai ngại thay cho cô thiếu-nữ, mà cảm tức thay cho đứa gian-nhân, ta ai ngại là ai ngại chung cho những nhà, những nước, những kẻ có của mà không biết cách giữ kia, mà ta cảm giận cũng là cảm giận chung cho kẻ đối với mình, với nhà, với xã-hội đồng-bào cũng có cái tâm-lý tiếc vàng tiếc mất, thấy công danh lợi đạt mà mất hết lòng son như kẻ gian phi vậy. Nói tóm lại những kẻ khờ dại như cô thiếu-nữ kia, những kẻ hung tàn như đứa gian phi nọ, trên thế-gian này nên lấy đó triệu mà kể, mà ở trong xã-hội ta cũng không phải là không.

Ở trong xã-hội ta thực không phải là không, mất ta từng trông, tai ta từng nghe những cái ám-mưu của người mình, mà biết có bao nhiêu cái tâm-địa tàn khốc, cái tinh thế điên rồ như kẻ giết người lấy của kia, cũng có lẽ cũng bại người nọ ! Cuộc những nhà tinh tài sáng mắt cũng đi trông trông ngẩn ngơ, lựa là ta phải bàn đi nhắc lại cho thêm tim tiết đau lòng.

Tây nhiên, tuy thế mà suy cho rộng nghĩ cho cao, thì cái mất vô cùng, song lấy đó mà thôi nhỏ lại làm cái gương giám giới cho người mình, thì cũng có phần thiết thực ! Vậy thì ta thà chẳng nên trở lại nói về phần thiệt-hơn ở trong cái đứa bài « *Của làm hại người* » đó sao ?

Ta nói của làm hại người đây cũng không phải nói về phần gián-tiếp, như những chuyện : ông nọ vì nhà giàu mà con cái hư hỏng, cậu nọ vì vợ giàu mà tư cách đê hèn, bà nọ vì chồng giàu mà lang tạ bạc bài, gia-đình nọ vì di-sản giàu mà anh em ly-gián. . Không ! ta nói thế chẳng được, song nói mãi cũng ra nhai bã mía, mà nghe nhiều rồi cũng nước tẩu khoái ! Bài này nếu nói thế những cái hại của làm hại người thì e tốn cột báo mà phí nhiều lời, vậy chỉ nói riêng về một cái phần hại trong sự của làm hại người, tức là cái hại như cô thiếu-nữ kia ở thành Milan nước Ý vậy.

Này ta thử ngồi mà nhìn kỹ cái hiện tình xã-hội, thì có phải những đồ trang sức của bọn phụ-nữ ta cũng quá xa-xỉ rồi đó không ? phụ-nữ ta tuy chẳng được như một cô khuê-tú bực trung nước Mỹ mà tiền phẩn sáp một năm cũng ngót trăm đồng, lại không được như cô thiếu-nữ nước Ý kia mang vào người những triệu rưỡi trang sức, song vàng trao ngọc đát, phẩn điểm son tô, vòng no hột kia, mỗi nay bộ khác, kẻ cũng khá gọi là xa xỉ, mà cũng khá gọi là một cái dịch đua đòi, chẳng ai chịu ai ; tiền mà thua chị kém em, lại cũng lắm kẻ cố sức chạy cũng mà theo đuổi cho bằng em kịp chị, những cách như thế mỗi ngày mỗi quá, thì rồi một-two ta chẳng cũng chẳng kém gì những cách quá xa-xỉ như người phụ-nữ nước ngoài. Cho đến con trẻ mọi nhà cũng khoanh bạc vòng vàng cách trang sức lại cũng có thì-hơi hơi cả. Đoan rằng có cần có tiền thì ấn thì mặc, người trong xã-hội ai không đem lời bình-phẩm mà khéo lời thôi ! Song ta ngẫm đến cái nguồn cơn của giết được người thì không sao khỏi, muốn cắm bài mà vạch vải bàng chân-tào. Cổ-nhân có nói : Dĩ dong bất đắc, mạo tăng tội đạo ! nghĩa là lấn dáng là dáy cao tế sinh lòng dâm-dạo, mà bọn của là dụ cho kẻ có bụng sinh dòm. Người ta đẹp không phải vì áo may giầy no, vòng no xuyến kia, mà đẹp vì cái dong mạo tinh-anh-nhiều, tinh tình trinh thục là có nhẽ có của ta bắt đi phải khắn vào tay đeo vào cổ thì người mới rõ, ta ấn mặc chai lọ, điểm trang xa-xỉ, chẳng qua cái lỗ cho kẻ có lòng dâm-dục, có tinh gian-giảo để mắt để ngắm vào ta mộ. Người phụ-nữ ta trong nhiều đã diễn-thị ra cái bề ngoài hồi đạo nối dâm, thì giữ sao cho khỏi có kẻ nhe dao tháo-khoán, ngay đến tính mệnh. Ta lại chẳng thực nghe những chuyện bóc lột mà thường xảy ra đó, lại không phải là vì những kẻ đã dong đó sao ? Ấy cái gương cô thiếu nữ bị giết kia là một cái gương chung, những kẻ đã có bụng gian-phi thì triệu rưỡi cũng như một đồng, ta còn nhớ mới mấy năm gần đây có một cái án mạng xảy ra nhỉ một cái vòng, mà làm cho cả nhà eon, anh mất em, một đứa trẻ ra đời chưa được bao lâu, mà chỉ vì có cái vòng bạc đáng giá tám bạc, để với phải sống sầu chết thảm, ôi đó là đứng ngẫm trang sức không đến triệu rưỡi thì cũng không đến như cô thiếu nữ nước Ý phải chịu cái thảm sát-thân đâu !

Rất lại, người ta có cần nên thì cần mà dùng, nói liệu phương mà giữ, còn như ăn mặc điểm trang, cốt lấy nhẫn nhặn đoan trang làm quý, không ở đâu vàng ngọc đầy người. Người mà đã đoan trang gì thì đi vàng hoa rực rỡ, phẩn sáp trát đỏ cũng không kém lịch được. Cái cần cương tối về lực, chẳng qua là một cái nông nổi không có giá trị gì,

Cái gương « của làm hại người » đối với những bọn « phụ nữ đã-đang » trong cũng có một phần thiết thực lắm vậy.

B. M.

Một sự tiến-bộ trong nghề vô-tuyen-điện-thoại

Nghề vô tuyến điện điện thoại ngày nay kể cũng đã là tinh xảo lắm rồi, song chỉ hiềm một nỗi rằng khi một nhà máy phát hành luồng điện ra, thì bao nhiêu nhà máy ở vào chỗ vừa lắm luồng điện lấy đều có thể thu nhận được cả, thành thử trong khi có tin bí mật, lại phải dùng đến hiệu riêng, mà đến hiệu đến khéo đặt đến đâu, những người sinh cũng có thể gỡ ra mối được.

Hay công-ty Télégraphand Téléphone Compagny ở New-York có công bố rằng mới tìm được cách chỉ-huong đường vô tuyến điện thoại làm cho định nhỏ chuyện với người nào chỉ một người ấy nghe được thôi, còn chỗ khác có bứng được mà nghe cũng không rõ và không hiểu được.

Nghe đâu việc ấy đã thí nghiệm tự Los Angeles đến đảo Catalina thì thấy được hiệu nghiệm lắm.

Tự do diễn đàn

Cái hại tổ-tôm

Ngày xưa các cụ, vui đánh tổ tôm trong tháng giêng (gọi là chơi xuân) đánh bằng tiền kẽm được thua chỉ trong số 5, 3 tiền cho chi một quan là cùng. Ngẫm xem tổ-tôm ngày nay là một thứ cờ bạc hại, hơi tại những nhà gá tổ-tôm to kia chỉ cốt để thu lấy tiền bỏ cho nặng tài nặng hòm, làm nên cửa cao nhà rộng cũng vì sự gá tổ-tôm.

Trong năm người ngồi đánh tổ tôm, tất nhiên cũng phải hai người để tiện hêu-mại, ba người ngồi với hai người thật không được là xứng đáng, ông cũng như thằng... ba cũng non coi... mà vẫn cứ đem tiền hòm vào những nhà gá, con mà tổ tôm nó giao giải nhà chủ nài người đi triệu, gia thử mình có việc gì cần kíp, thêm đi người, nể nhà gá cho mời thời vội vàng chưa cơm nước đi ngay để ngồi đánh tổ suốt đêm suốt ngày, đau ông thời công việc trễ biếng, đau đa thời bỏ cả sự tế-gia nội-trợ, chi cuộc vào 8 người 12 con ma ma thôi.

Các ba tông sự nể gần đến giờ ông chồng đi làm việc, là sắp sửa đi đến song tổ-tôm ngay, đành cũng được vai nọ, cho đến khi giờ ông chồng sắp về; được cũng phải đứng dậy, thua cũng phải ra về ngay.

Các ông làm việc cho chi các ông buôn bán, cứ độ làm giờ tối thời con mà 120 quân nọ lôi keo vào song tổ tôm rồi.

Có nhà ngoài cửa lấy nề buôn bán, kỳ thật ở trong mua bay trên gác là sòng tổ-tôm. Các hội thôn quê tức hội nọ đình đám lấy cớ lấy mà xin phép quan trên để lập ra bài điếm. trước con xin đánh chơi trong một vài tuần lễ, sau rồi đánh mãi mấy tháng giới thôi.

Trong gia đình anh em chị em chú cháu quấy quần nhau mà ba bàn tổ-tôm; cái nhan nhẳng lợi thờ bì gớm ghê, không còn có luân-thường đạo-lý gì hết.

Lại có nhà gá tổ-tôm, tối đến đánh độ vai hội để đợi người đến đông, khuya quay ra ích-xì v. v. bởi thế cho nên sở Cảnh-sát không khi nào bắt được, cứ trưởng nhà gá tổ-tôm cho tiêu khiển không ngờ đâu nó lại gá cả các thứ cờ bạc nữa.

Ôi! hạng người cờ bạc đến ông cho chí đàn bà là đỗ đong đái ai cũng chê cười bỏ thẹn lắm thay. .

Trong đám có bọc lại thường sinh ra những thói cờ gian bạc lận rất khá 5 năm; có kẻ làm cho kẻ đồng bàn phải thua hết cả không còn xu nào trong túi; họ thường nhói một tháng đầy to đẹp nơ cho bài thật khéo chọn, khéo tun xếp phần bài tối cho chủ, tức họ bắt cái thì cứ cái phần tối lấy về họ ù; họ ù vân nào thật là to, trong một canh tổ tôm họ ù đã cả các thứ..... thời còn gì là tiền của bốn kẻ kia nữa; những người thua mắc bịp là thế.

Nhà nước cứ cho tổ tôm tại bàn là một thứ bài là để chơi tiêu khiển không cấm; tôi thiết nghĩ cũng là một thứ cờ bạc hại cả, trong luật Đại-pháp có câu nói: « toutes les sortes de jeux sont interdites par la loi » nghĩa là cấm thứ cờ bạc đều phải cấm.

Nói tóm lại tổ tôm đối nay là một thứ cờ bạc hại cho xã-hội; tôi mong rằng chính-phủ nên lưu tâm ngăn ngừa việc ấy thì thật là hạnh phúc lắm thay.

Hoàng-đạo-Văn.

Phát phần thưởng

Hà-đông

Trường Thanh-oai

Ngày 10 Juin, trường Pháp-Việt Thanh - oai đã làm lễ phát phần thưởng cho học-trò. Trường này nguyên là một trường học của quan Công-sứ Delamarre và quan Tổng-đốc Hoàng-trọng-Phu làm ra ở cạnh huyện Thanh-oai (Hà-đông) để cho các con trẻ trong huyện hạt học tập. Trường học này do sở chi tiêu Bắc-kỳ chịu tiền, và chia làm ba lớp có ba thầy giáo dạy học.

Phần thưởng trường học này năm nay mới có là lần thứ nhất.

Tối hôm trước là ngày 9 Juin, hồi 7 giờ tối, các ông giáo có cho học-trò rước đèn múa sư-tử đi chung quanh huyện và nhà trường rất là vui vẻ. Đến ngày 10 Juin hồi 4 giờ chiều, mới bắt đầu phát phần thưởng, có quan Trợ-tá làm chủ-tọa. Dân sự lũ lượt cùng các phụ-huynh học-sinh đến dự đông lắm. Ông giáo Đỗ-lệnh-Bích cầm trịch cho học-trò hát bài La Marseillaise. Đoạn rồi ông chưởng-giáo Đặng-quốc-Chung đọc một bài diễn thuyết bằng quốc-văn dài. Ai nấy đều vỗ tay hồi lâu.

Ng-hữu-Cân lai cảo

Bắc-giang

Trường Mỹ-điền

Chiều 9 Juin vừa rồi, trường Pháp-Việt Mỹ-điền, huyện Việt-yên đã làm lễ phát phần thưởng cho học trò. Nhà trường có treo đèn kết hoa rất ngoạn-mục.

Ông chưởng-giáo Võ-đình-Trinh có đọc bài diễn-văn. Kế đến ông giáo Trinh lại đọc một bài khuyên các phụ-huynh học-trò nên cho con em đi học luôn và khuyên học-sinh nên ăn ở cho sạch sẽ. Rồi đến ông chánh-tổng Đoàn-v-Mạon, cảm ơn các ông giáo và cũng khuyên bảo học-sinh mọi đời lời đoạn xong, ông Trợ-giáo Trịnh-nữu Bảo đọc danh sách phát phần thưởng cho học-trò.

Vân-nam-phủ

Việc lập nghĩa-địa Pháp-Việt

Số tiền quyên của dân Việt-Nam ở Vân nam kỳ trước, để làm « Nghĩa-phần » được là 665 p.

MM. Phạm-quỳnh-lâm 30 p; Bảo-đình-Quy, cùng nhóm 10 p; Nam-hưng đi. Lê-v-tam cùng thêm 5 p; Mme Ng tuy-lâm cùng thêm 5 p; MM. Ng-quang-Trung 10 p; Ng-xuân Lan 10 p, Ng-phú-Thuyên 7 p, Ng-đình-Nguồn 5 p, Ng-v-Nguyên cùng thêm 3 p, Thoa Seng-tcheong 5 p, Ng-văn-Lun 5 p, Trịnh-huy-Lộc 5 p, Ng-đức-Ngọ 5 p, Mme Ly-Sam 5 p, MM. Trần-văn-Lợi 5 p, Ba-nữu-quế 5 p, Mme Phạm thị Sâm 5 p. MM. Ng-văn-Loan 4 p, Lương-khoi-Giáp 4 p, Ngo-đình-Luân 4 p, Dương-trọng Trương 3 p 80, Bùi-mạnh-Trí 3 p, Cao-xuân-tiếp 3 p, Ng-v-Biên 3 p, Ng quan-Huy 3 p, Phạm-v-Vinh 3 p, Ng-v-Lợi 3 p, Phạm-v-Tuân 3 p, A-Seah 3 p. Võ-đình-So, Ng-huy-Lai, mỗi vị 2 p.

(Còn nữa)

VIỆC HANOI

Giá báo. Kể từ ngày 12 Juin 1923, giá báo ở khu Nhà nước định là 8 : 08.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 13 Juin 1923 :* 3 %. 57.90 — 4 %. 1918 61,80 — 5 %. 1915-1916 75. — 5 %. 1920 88,25. — 6 %. 1920 86.97.

Tin tàu. — Tàu *Porthos* ở Pháp tới Saigon ngày 13 Juin 1923, hồi 13 giờ.

Tàu *Yang Tse* tới Saigon ngày 13 Juin 1923, hồi 15 giờ.

Tàu *Odessa* khởi hành ở Saigon đi Tourane và Haiphong ngày 14 Juin hồi 12 giờ.

Nghị viên tư vấn và hội-viên hàng tỉnh. — Hội-đồng chung-thẩm xét các việc bầu cử tại phủ Toàn-sứ vừa rồi đã bắt việc bầu cử của M. Nguyễn-Oanh tức bá-hạ làm hội-viên tại huyện Thanh-trì và nghị viên tại hạt Thanh-trì Hoàn-long tại Hội-đồng tư vấn. Vậy đến ngày 1er Juillet 1923 thì bầu lại chức nghị-viên hai hạt ấy, và ngày 8 Juillet thì bầu lại chức hội-viên hạt Thanh-trì. Như vậy hai kỳ bầu cử ấy và nhất là kỳ bầu nghị viên cộ lẽ cạnh tranh lại hăng hái lắm nữa, vì kỳ bầu cử vừa rồi, những ông hồng cón nhiều ông muốn ứng cử.

Thi bằng tú-tài bản xứ. — Các đầu bài thi như sau này :

Vật lý học

Principe de Pascal

Presse hydraulique.

Hóa học

Catolyse-Principales synthèses et décompositions obtenues par ce procédé.

Vạn vật học

Sources de la chaleur animale et de l'énergie musculaire.

Toán học

I. Trouver la fraction génératrice du nombre décimal périodique simple 3 471471...

II. Un trone de cône de révolution est tel que 2 sphères ayant respectivement pour centre les extrémités d'une même génératrice et de plus tangentes à l'axe du tronc sont tangentes entre elles. On désigne par h la hauteur du tronc, R et r les rayons des bases — 1. Démontrer la relation h2 = 4kr 2. Connaissant h et l'angle x que fait avec les plans des bases une génératrice. Calculer R et r.

3.) Montrer que lorsque X varie de 0 à 2 droits, h restant constant, le volume du tronc passe par un minimum. Calculer ce minimum en supposant h = 2 m 8,77, quelle est la mesure de ce volume minimum si on prend comme nouvelle unité de longueur la diagonale du carré construit sur l'ancienne unité de longueur.

4.) Calculer en grades la valeur de l'angle X correspondant au tronc ayant un volume égal valant au 1/4 du volume de la sphère de rayon h. Donner également la construction graphique de cet angle.

Hội-đồng đã chấm xong từ chiều hôm qua và đã yết đích sách những thí-sinh trúng tuyển như sau này :

MM. Phạm-huy Giang
Hoàng-minh-Giám
Ngô-đay Cẩn
Thái-nguyên-Bảo
Nguyễn-văn Giáp
Vũ-qui-Mão
Nguyễn-nữu-Thụ.

Trong số trúng kỳ duy có MM. Phạm huy-Giang và Hoàng-minh-Giám là được vào hạng bình thứ (assez bien) mà thôi.

Bản quán có lời mừng các ông tú mới.

Ngày chủ-nhật 17 Juin

CUỘC ĐẤU HỘI ĐẤU VÕ
Tại rạp Palace

Thi bằng Tiểu-học tây

Âm-tu

Ascensions dans les pays de montagnes.

Dont vient cette joie profonde qu'on éprouve à gravir les plus hautes sommets ? D'abord c'est une grande volupté pyasique de respirer un air frais et vif qui n'est pas vicié par les impures emanations des plaines. On se sent complètement renouvelé en goûtant cette atmosphère de vie ; à mesure qu'on s'élève, l'air devient plus léger, on respire à *plins long trait* pour remplir ses poumons ; la poitrine se gonfle, les muscles se tendent, la gaieté entre dans l'âme.

Le piéton qui gravit une montagne *est devenu* maître de soi-même et responsable de sa propre vie ; il n'est pas livré au caprice des éléments comme le navigateur exposé sur les mers ; il est bien moins encore, comme le voyageur transporté par le chemin de fer, un simple *colis* humain, tarifié étiqueté, contrôlé, puis expédié à l'heure fixe. En toutes ces sortes d'excursions, il ne risque de ses membres et de la liberté de sa personne. En mille occasion, durant l'ascension d'une montagne escarpée, il comprend qu'il aurait à courir un vrai danger s'il tremblait à perdre l'équilibre, ou s'il laissait son regard se voiler tout à coup par un vertige.

C'est précisément cette inconscience du péril, jointe au bonheur de se savoir agile et dispos, qui double dans l'esprit du montagnard le sentiment de la sécurité. Avec quelle joie il se rappelle plus tard le moindre incident de l'ascension : les pierres qui se détachaient de la pente et qui plongeaient dans le torrent avec un bruit sourd, la racine à laquelle il s'est suspendu pour escalader un mur de rochers, le filet d'eau auquel il s'est désaltéré, la première crevasse du glacier sur laquelle il a franchi, la longue peine qu'il a péniblement gravie enfoncant jusqu'à mi-jambe dans la neige, enfin la crête terminale d'où il a vu se développer l'immense panorama des montagnes, des vallées et des plaines.

Elisée Reclus

Câu hỏi

1. Donnez les sens des mots et expressions émanations, caprice des éléments, vertiges, dispos.

2.) Nature et fonction des mots et expressions : respirer à plus longs traits, ce devenu, colis.

3. Nombre, nature et fonction des propositions contenues dans la phrase « En mille occasions... vertige.

Odch tri

Altération de l'air par les poussières.

1.) Quel est le savant qui a montré qu'il existait dans l'air des germes vivants ?

2.) Indication rapide de la démonstration expérimentale que ce savant a donné de l'existence de corpuscules organisés dans l'air.

3.) Parmi les corpuscules en suspension dans l'air quels sont ceux qui sont inoffensifs, utiles, redoutables ?

4.) Maladies contagieuses transmises par des germes pathogènes contenus dans les poussières.

5.) Prescriptions de l'hygiène que nous devons au vre pour nous mettre à l'abri de ces germes.

Địa dư

L'Empire colonial français — Montrez à grands traits son étendue, la variété de ses ressources, son importance pour la métropole.

Phòng khám bệnh

Của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng mới người bệnh, rất sạch... Cấm các bệnh người lớn và trẻ con.

Các quan Công-sứ đi nghỉ mát. — M. Lehé, quan cai-trị hạng nhất, chánh công-sứ Bắc-ninh được nghỉ 29 ngày, ăn cả lương, để đi nghỉ mát ở Tam-đảo.

M. Fillon, quan cai-trị hạng nhì, chánh công-sứ Yên bay, được nghỉ 30 ngày ăn cả lương, để đi nghỉ mát ở Chapa.

Nước mắm là một vị ăn rất thiết-yếu của người mình. — Người mình, bữa ăn nào là chẳng thường dùng đến nước mắm. Người mình ăn gỏi, mà gỏi thì không có chất đạm, nên ăn nước mắm chính là để lấy chất đạm mà nuôi thân thể. Như vậy thì nước mắm phải có đủ chất đạm ăn mới bổ, chứ nếu không thì cũng không ích gì. Cứ theo phép hóa-học ma xét thì nước mắm tốt là ra cứ chừng cứ 200 grammes muối và từ 20 đến 25 grammes chất đạm. Nước mắm tốt muối thì không để được lâu. Nước mắm tốt chất đạm thì không bổ. Chất đạm ở tôm cá mà ra tôm cá nhiều thì nhiều chất đạm. Tôm cá nhiều nhưng lại phải để lâu cho thực ngấu mới tốt, chứ tôm cá nhiều mà không ngấu thì cái chất bổ cũng giảm đi. Nguyên tôm cá đem nấm cho nó nhừ ra thì sinh ra cái đạm, rồi để lâu thì chất đạm lại biến hoá đi.

Lúc đầu, nước mới có chất azote ammoniacal, là có thể gọi là chất đạm độ nhất biến, để độ 15 ngày thì thành ra azote aminé, là có thể gọi là chất đạm độ nhì biến, để độ ba tháng thì trong nước mắm mới có azote formol là có thể gọi là chất đạm độ tam biến. Nước mắm thực ngấu thì giá chất đạm độ tam biến, là chất bổ hơn cả.

Có là hãy xin nói qua thôi, còn xin để nhường cho nhà chuyên-môn kẻ cửa chỉ ý ta cứ muốn phân biệt nước mắm tốt xấu lợi hại thế nào, để mong rằng sau có nhà lưu tâm chính-đốn lại cái nghề làm nước mắm của nước ta ấy cũng là một việc ích-lợi cho đồng-bang mình vậy, chứ như cách làm nước mắm ngày nay, của người mình thật là cẩu thả, gặp sao hay vậy, không có chi là phương-pháp qui-mô lương bảo cả, lại còn cái thói gian giảo pha trộn bậy bạ, thì chẳng những đồng bổ dưỡng được thân thể, mà lại có khi hại cho vệ-sinh nữa.

Hội-đồng thương-mại. — Tối thứ hai vừa rồi, phòng Thương-mại Hanoi đã họp bồi 9 giờ và đã bàn về những vấn-đề sau này :

Sau khi đã đọc bức thư của quan Thống sứ cho hội-đồng biết ý-kiến quan Toàn-quyền về việc hai năm bàu lại một phần hội viên thương-mại, thì hội-đồng định sẽ viết thư trình quan rõ về cách giải nghĩa các điều lệ mới và sự sửa đổi lại ngày bầu cử ấy.

Về việc bán rượu bia của Đức thì hội-đồng xin cứ giữ theo lệ cũ, là vì thuế thương-chính bây giờ cũng đã bắt bộ cho những đồ nội-sản rồi, nhưng hội-đồng mong rằng sở Trông trị việc bán đồ thực phẩm giá đổi, cũng nên trông nom riết cho để những thứ rượu bia có chất độc khỏi đem vào trong xứ được.

Còn như việc lập một sở tuyển cực cho Đông-pháp và Thái-bình-dương thì Hội-đồng thiết nghĩ rằng trước hết sở tuyển cực ấy phải chuyên đặt những thứ vỏ tuyển (radioleire) ở Đông-dương sang Đại pháp để và cố chuyển những tin giá bằng, giá sắt, thép cho các nhà công thương được mau chóng hơn.

Về việc công-ti Hỏa-xa Vân-nam định tăng giá tiền cước xe hỏa từ Hanoi đi Gia lâm, Yên-viên và những ga ấy về Hanoi thì Hội-đồng nhất định không thuận, vì tăng như vậy là chỉ thì tiện cho người Annam mà thôi. Ta nên ngại khen Hội-đồng thương-mại về điều ấy lắm.

Hội đồng có đọc một tờ của hãng tàu biển Saigon báo cáo rằng theo như tờ của hội ngày 18 Mai thì từ rày hãng ấy sẽ báo cho Hội-đồng biết cái thể lệ tàu chạy một cách mau chóng hơn là hày giờ.

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt. — Chiều hôm qua thi tính và vẽ. Bên nữ-ban không thi vẽ thì thi khâu.

Bài thi đố hai bàn chung nhau như sau này :

I — On fait paver une cour rectangulaire de 15 m 60 de longueur dont la largeur est égale aux 2/3 de la longueur. On se sert de pavés de forme carrée ayant 18 centimètres de côté. On demande le montant en piastres de la dépense totale sachant 1° que les pavés coûtent 18 francs le cent ; 2° que la main d'œuvre revient à 0 p. 15 le mètre carré, fourniture de sable comprise (Taux 8 f. 10 .

II — Les 2/3 d'un champ sont cultivés en rizière, le 1/4 en cannes à sucre et le reste en manioc. Quelle est la superficie du champ en mètre, en are, en hectare, en manioc occupe une étendue de 15 ares 6 centiares. Quelle en est la valeur si l'hectare est estimé 452 piastres ?

XIN NHỚ

Từ chiều hôm nay, thứ tư là một ngày đại-hội, tại rạp Palace sẽ bắt đầu chiếu phim chuyện người con gái xứ Basque tên là GACHUCHA.

Trong các vai đóng trò có PAOLI là một tay đô-vật giỏi, và CHIQUITO de CAMBO là một tay tài nem quả bóng.

Có PAULETTE RAY thì đóng vai GACHUCHA rất khéo.

Lại có hai hồi rất thú vị về phim LE ROI DU CIRQUE.

Âm nhạc rất hay.

Tòa Thượng thẩm. — *Hành hung và dâm đạo hành-hung.* — Tên Trần-gế bạc ở Thái-hà-ấp bị hai người mật-thám tên là Tửu và Sinh đọa mất thì lẻn ấy đọa đánh đến lúc thấy hai người mật-thám chịu thua, chạy lên chạn thì lại còn cầm búa và dao đuổi và rủ bọn là tên Trần-v-Bường (tâm mạch nó tên thầy), Ng-văn-Thường (làm sở tích) và Phạm-ng-Biên (làm bồi) cầm gậy lên xe điện để tìm cuộc đánh nữa. Lúc xe điện đến cổ sau Giám, người khám vẽ thấy bọn ấy hung hăng cầm dao gậy búa khá nghi, liền đánh giấy nói báo cho sở Mật-thám biết. Sở Mật-thám được tin ấy phái người đi đến cửa Nam thì bắt được.

Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt lỗ tên ấy mỗi tên 3 tháng tù và 5 năm biệt xứ. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Bường, tên Thường và tên Biên mỗi tên lên 6 tháng tù và tên Tiến lên 6 tháng 5 ngày tù và 5 năm biệt xứ.

Mệ mìn. — Tên Đào-thị-Cảnh, bán hàng rong gặp một người con gái trẻ mồi đỗ người ấy đưa vào gửi một người quen là thị Thanh để đặt mối làm nhân nghĩ với tên Nghĩa. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt Thị Cảnh 3 tháng và 1 ngày tù, Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho thị ấy xuống 2 tháng tù.

Biệt xứ chung thân. — Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt tên Ng-v-Noi tức Minh 3 tháng và 1 ngày về tội đã phải biệt xứ lại còn trốn về và tên Ng-v-Qui tức Trần-v-Tèo 2 tháng tù về tội đu-đảng và kết bạn từ bắt hai tên ấy phải đi biệt xứ chung thân vì trước đã nhiều lần can án.

Án cấp tốt tiền. — Tên Ng-v-Riện làm công cho hiệu G-i-đa ăn cắp 12 đôi bí tất rồi trốn cho em là tên Ng-v-Mai đưa về. Song có người trông thấy chực bắt thì tên Mai nhẩy lại rồi chạy. Tòa án Trừng-trị Hanoi phạt tên Kiệu và tên Mai mỗi tên 1 tháng tù và 50 quan Tây. Tòa Thượng thẩm xử án phạt tên Riện và giảm tội tù tên Mai xuống 15 ngày và vẫn phạt.

Thuốc lào lậu thuế. — Tòa Thượng thẩm bác cái án của tòa án Trừng-trị tha tên Ng-thị-Tuyến ở Đông hới về việc làm thuốc lào lậu thuế và phạt thị ấy 100 quan và bắt phải bồi 34 đồng cho nhà Thương-chính.

Tin đường sá. — Kể từ ngày 14 Juin trở đi, con đường số 11 Hanoi đi Sơn-tây đã chữa xong, đi lại được.

Bắt được vợ ở đàm bạc — Cái nạn « cờ bạc giống cái » ở Hà-thành là tai hại nay có thấy một ngày một bành-trướng đi quá. Biết bao nhiêu nhà, chỉ vì cái vạ « cờ bạc giống cái » ấy mà thành ra việc tế gia nội trợ bỏ bùng, cái lọc thì gia đình mất không, mà lại còn sinh ra nghìn vạn cái tai vương tày trời nữa.

Hồi qua 11 giờ đêm hôm qua, giữa lúc cơn mưa bóng vừa tan, người ta nghe ở mé con đường tế-giám có tiếng cãi-cọ rầm-ĩ và tiếng đánh đập thi-thùm, ai nấy đi ngó là lại đàm chứng giật chi đây, — (vì con đường này không có một ngọn đèn nào, nên việc cướp giật ở đấy cũng không phải là việc lạ) — cũng có người lại hăng hăng để lại bà nọ đi tìm cô đức ông chồng ở dưới xóm Dưới về chăng, vì con đường này thường vẫn lôi nhiều ông xuống xóm Dưới. — Dẫn dẫn câu chuyện vỡ ra, mới biết những sự nghi-ngờ ấy đều không đúng cả. Đó chính là thầy ng đi lôi cổ vợ ở đàm bạc gần đấy về, vì cứ thấy tiền ta vừa rồi đánh phá-nhân vừa nói « Thâu cả ! thâu cả ! tự chiếu đến giờ bà . đến tìm hai bà lần chẳng thấy một đồng.....»

Chỉ vợ nghe chồng chửi giữ mồm, cái tiếng thì lanh lảnh, nhưng cái tội còn lẻ ra đó ai nấy xì-xà một câu, nên cái mồm lại nếp giải của chị ta cũng nhọt bót. Hỏi ra thì chị chàng này cũng như phần nhiều con bạc giống cái khác trong thành phố ta, xưa nay vẫn quen thói cứ ông chồng bước chân đi làm thì ở nhà lấn đến sòng bạc, làm cho bao nhiêu đồng tiền mồ hôi nước mắt của chồng kiếm được đến đem nướng sạch cả. Người chồng biết ý, rình mãi hôm qua mới bắt được quả tang, cho nên tức tiết mà bánh-hạ cho một bữa đề nhục.

Ấy, bọn có bạc giống cái ở thành-phố ta coi đó mà liệu thân.

Lời cảm tạ. — Chúng tôi có lời trân trọng đa tạ các cụ các ông, các bà cùng các thân hằng cổ hữu đã tỏ tình luyến ái chia buồn, phang viếng, và đi đưa đám bác-huynh, phu-quân thân-phụ, chúng tôi là :

M. NGUYỄN SẢN

Thám-tá tòa Sứ Phủ thọ

tạ thế tại Hanoi phố hàng Điếu, số nhà 25, hồm mồng 5 tây, tức 21 tháng tư ta tây.

Tang-gia bối rối có đ ều gì sơ-suất xin các ngài lượng xét cho thì thôi.

Bảo đệ : Nguyễn-Quỳnh

Đồng gia-quyến bái tạ

Chết vì lẽ gì ? — Ngày mồng 9 tháng rồi người ta thấy ở dưới sà lang Phà-thụy (bắc-ninh) có một cái xác treo cái chăng 11 tuổi. Người ta ngờ là có kẻ lại đưa bé ấy, cho nên chiều hôm kia, quan Dự-thẩm Hanoi cùng với quan thầy thuốc coi việc khám nghiệm để đi ô-tô về tận làng lấy đi xét.

Người Báo-chế. — M. Ng-v-Lộc, báo-chế tập-sự ở Cao-mên về, nay bổ vào tòng-sự tại nhà thương Bảo-hộ Hanoi.

Thương thư kỳ. — Một hội đồng có M. Blancsubé, chủ-sự hạng nhì ngạch cai-trị làm chánh hội-đồng và MM. Ng tri Tuông, thư-ký thương-hạng hạng nhất, Trịnh-ngọc-Bình, thư-ký hạng nhì làm hội-viên, để xét về việc cho M Lương-v-Thanh thư-ký hạng ba về hưu-trí.

Cải-chính. — Trong số báo hôm qua, về mục « Ngành thư-ký », có M. Lê-đình Thiện đỗ đi Đắc-lộc chứ không phải là M. Lê-đình-Thước, vậy nay cải-chính lại cho đúng.

Ngạch công-chính. — M. Nguyễn-trọng-Thuật, hội học thượng hạng hạng tư, được phép nghỉ 6 tháng, kể từ ngày 1er Juin 1923.

Ngạch linh-cơ. — M. Chu-ly-Viễn, linh cơ, quán làng Mai-lĩnh, tổng Đồng dương, huyện Thanh-oai (Hà-đông), vì có công bắt được kẻ trộm ăn thưởng tiền cấn-pi-lăm đội-trưởng (9 2).

Ngạch khố xanh. — M. Trịnh-v-Đề, đội khố xanh Hòn-bình, vì có công trong việc chữa cháy ở Phương-lâm, nay được thưởng tăng cấp-phẩm đội trưởng (9. 2).

(Lấy trong công báo ngày 16 tháng 6)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Cuộc đua xe đạp vừa rồi. — Xuất chẳng không, cái cách khẳng-khỉnh | nơi được yên, thế thì hễ mình mắc | Cuộc bắt làm phúc tại |

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC
KIỂU PHÁP
Mỗi kỳ-mã thượng-hạng
Mặt đá kim có chất da-quang
BẢO HÀNH 5 NĂM
Giá..... 5$00
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
số 39, Phố Paul Bert. — HANOI

Rượu bổ-đào:

- TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự nhiên mà ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc và những hạng là, làm trò-cười cho kẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể ăn được!

Xin xem xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mồng 7 tháng này, hiệu Khải-định thứ ba, tức Hội-sở phong tới chân phố rằng :

Chiếu nay ân được phép sắm MONTRES vàng, có chữ nên mới thợ thuyền đã đã lòng tạo dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lúc phát thì gửi cho qui được phong nhà công đã tỏ thành ý.

Kham tạ.

Rượu này đã bổ cứu theo thủy-thổ và tinh-chất người phương Đông, nhẽ nhẽ ra, cho nên người sản xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn, tới sau chai giờ lên sẽ trả hoa hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm ra mắt thiên-hạ và trẻ-thơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-thật có được công-hiệu cho tinh-chất người bản-xứ.

Bào-chế **MONTÈS**
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài này

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản quán xin các người mua báo khi có việc gì việc thư đến hỏi báo-quán, thì nhớ biên số tên in ở tờ giấy gửi báo, hoặc là gửi cho báo-quán cái giấy quản ký, để cho người làm để tìm kiếm. Các các ngài thường hay kỳ tên vẫn vẻn, hoặc thêu quá, không sao đọc được, khiến ra nhiều sự báo-quán không biết số mà trả lời.

Cuộc đua xe đạp vừa rồi. — Xuất năm thì cuộc đua xe đạp vừa rồi lại phải hoãn một lần nữa là bốn, vì buổi chiều trời vẫn cứ chớp chứng chực mưa mãi, nhưng sự thế mà thôi chứ buổi tối không việc gì cả. Tuy nhiên người xe gặp mưa, mà hôm ấy số người đi xem cũng đông lắm.

Cuộc thi vào hạng thứ ba thì Mare, Moreau và Le Meur được cuộc thi với thì Marron được. Giải hiện thì về tay Marc.

Trong cuộc của người Nam thì có 12 người ứng thi, cho nên phải chia làm chuyến. Trong hai chuyến ấy thì những người được giải là Bồng, Bảo, Sinh và Hợi.

Cuộc Hoa-kỳ thì bọn Boyé-Boisseau được.

Cuộc thi chấp thì Fauconnet được. Nhưng vui nhất là cuộc xe đạp chạy theo moto, chia làm hai lượt mỗi lượt 10 kilos êtres, tranh nhau thì có Le Stumph, Progin và Gérard và người ngồi moto đi trước là : con trai M. Tư-Đường và Rongerie, Boyé. Lượt thứ nhất thì Le Stumph được, chạy có trong 11 phút 54 giây, lượt thứ hai thì Progin được, chạy có trong 11 phút 3 giây. Nhưng cộng điểm số thì Le Stumph được nhất, Progin thứ nhì và Gérard thứ ba.

Dịch trâu bò. — Tại tổng Vạn-xuân, huyện Tuyy-anh (Thái-bình có dịch trâu bò, vậy nhất miễn ấy phải toàn-hành các thể-lệ trừ dịch.

Bị xe rác đụng ngã. — Ngày hôm qua có một cái xe rác đo tên Công và tên Chân kéo, đụng phải một người tên là Ng-văn-Thá bị thương nặng ở đầu. Phải khiêng ngay vào nhà thương.

Muốn bán 1 cái nhà số 108, Quai Clemenceau, và xe automobiles cùng các đồ đề chữa xe auto. Hỏi tại số 28 cùng phố ấy.

3606

Viên tuất quả cấp tập niên thứ quả của Ng-thị-Giới là vợ góa người bếp Ng-v-Gia ở Hà-đông bị tử trận ở Sâm-nưa, ngày 25 Janvier 1920.

Lương tiền. Phạm-văn-Bể, tức Nhương, 22 tuổi, ở làng Xoài-bơ (Hà-đông) bị bắt về việc lường của Ng-văn-Quyền chủ hàng cơm, một món tiền 20 p.

Cùng lừa người. — Ngô văn-Nguyên 45 tuổi, nông-nghiệp, ở làng Đức-trạch (Hà-đông), bị bắt về tội lừa của Ng-thị-Vân ở làng Văn-tân (Sinh-từ), một món tiền 120 đồng.

Cái giống bỏ lường Ng-văn-Lân tức Ấy, 16 tuổi, là đứa ở của Đỗ-Thực ở làng Bá, bị bắt về tội ăn cắp của chủ mất 15 đồng.

Hai tên hợm non. — Tên Ng-v-Sinh và Ng-v-Quy cùng 15 tuổi, vô nghề ở Hanoi mới bắt được quả tang đã mấy lần cả vì đã của M. Đàm-xuân-Lộ ở làng Mai-lĩnh ra Hanoi.

Một bọn cướp. — Sở Mật-thám đã bắt được lê tên Ng-v-Kinh, ở làng Cam-my, Ng-đình-Huỳnh và Ng đình-Phục ở làng Thượng-phúc, Ng-văn-Hiện ở làng Mai-trang, Phạm-v-Khôi tức Coi ở làng An-ve, Phạm-v-Mão ở làng Mỹ-xá, Ng-v-Thi và Ng-văn-Cương ở làng Cam-my cùng ở đinh Thái-bình phạm tội ăn cướp nhà Ng-v-Bát ở làng Bồ-giai, phủ Ninh-giang (Hải-dương) giải về tỉnh Sứ Hải-dương để xét hỏi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Người bán hàng. Mới đây có một ông Tây ở xa lại, sau khi đã đi chơi qua trong thành-phố ta mấy vòng thì về phàn nàn rằng : « Những người hàng của người An-nam phần nhiều cũng khá quen mà có thể gọi được là người hàng, nhưng chỉ phải một tội họ còn vụng về cách tiếp-đãi lạ lùng. Người khách bước chân vào hàng họ, hoặc mua hay không mặc lòng, họ cũng đứng dần bình như không cần vậy, cho nên cách nói rằng chào mời có điều sỗ-sàng khiếm nhã. Lại lạ nữa là có lắm người hàng trông cũng khá, mà làm sao họ lại để những bà-đầm của họ ăn mặc một cách quái quẻ, như đầu bỏ xõa tóc, mình mặc cái áo cánh cộc, giày thất chẳng cổ, nẫm xoài ra ở trên bực để bán hàng tiếp khách thì còn gì biết lịch sự bằng Ta.

Nghe mấy lời ta-thán của ông Tây vừa nói trên này thì ta bỉnh tâm xét lại xem cho thì thực có lắng oan cho người chịnh chất nào cả. Có thể, chứ chẳng không, cái cách khẳng-khỉnh nhà hàng đối với khách mua của người mình rất tệ đã gần có tiếng mà còn đến cái bà đầm người mình ngồi bán hàng thì nào chưa ngoa, nào vắt-vẻo cũng đã đủ thiết thế cách là nhà buôn rồi thế mà lại đến cả cái lối ăn vận 15-lăng như lối ông Tây trên kia thì có : câu-thả quá lắm ! Giá mà ông Tây này đi chơi về buổi sáng lại được trông thấy các bà các cô còn ngái ngủ mà đã vấn cả cái quần ngủ trắng ra ngồi hàng thì có khi ông đến phải bung bụng lúc nào không hay !

Ở thương-trường nói cười cho tránh ; mà đã coi mặt hàng-quán chỉ-ngại ta đến thế chẳng phải là một điều là đáng nên mau tỉnh ngộ lại ra !

Mất xe chở hàng. — Sở Mật-thám đã đòi hỏi những người can vào việc lấy trộm một cái xe chở hàng mà M. G là nhà chở hàng đã có đơn trình ngày 7 trước rằng hiện nay cái xe đó thấy ở một nhà chở hàng người ta.

HÀ-ĐÔNG

Việc cải-lương. — Bản quán tiếp được bài sau này :

Ai đi qua làng Liên-bạt-chùa, trông thấy cái giếng mới xây cũng đã biết đến việc cải-lương của làng ấy. Việc cải-lương này là có ông chánh hương hội Bái-thăng-Trọng là một người mẫn cán lại nhiệt thành về việc công ích, mong cho dân làng bỏ cái lệ xôi thịt, bè đảng, hà-lạm, kiện-cáo, mà mở mang mọi đường ích chung. Bao cái lệ đã bỏ, lại xây được giếng nước trong sạch, đường sá rộng rãi sạch sẽ, đó cũng bởi tấm lòng sốt sắng của ông đã cũng các tộc-biểu khéo trù-liệu, nên được cái hiệu-lực như vậy. Khá khen thay ! Mong rằng ông cùng các chức sắc ra việc công ích lại lo sao cho dân làng có một trường học để dìu dắt dân con em sau này.

I.

NAM-ĐỊNH

Nghỉ phép. — M. Phạm-duy Trị, thư-ký ngạch công-chính (ban hỏa-xa) được phép nghỉ 15 ngày lĩnh cả lương.

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt. — Sáng hôm thứ ba, tại trường trong, nam nữ học sinh các trường Nam-định, Hưng-yên, Ha-nam, Thái-bình và Ninh-bình đã bắt đầu thi lấy bằng Sơ-học Pháp-Việt (certificat d'études primaires).

Khi nào thi xong, bản-quán sẽ đăng danh sách các cô các cậu trúng tuyển.

HÒA BÌNH

Cái bệnh hay cũng lễ. — Xưa nay các nhà hay mê hoặc sự cúng lễ, báo cường đã nhiều lần bình phẩm rất đích đáng, thế mà xem ra cũng không thấy giảm được chút nào, sự mê hoặc ấy hình như nó đã tiêm nhiễm vào thân mình, không có thứ thuốc gì chữa được nữa vậy. Gần đây ở phố Phương-lâm có một người thú-phiên không biết vì cớ ăn phải cái gì độc hay là cảm mạo phong hàn, bay là thả xướng bệnh thời khí trước nhất, trong mấy hôm, cứ đàm thượng thổ hạ tả mãi, thế mà người nhà đã chẳng đưa sang nhà thương thì chớ, lại cứ giữ điều ở trong nhà rồi ẩn đi lễ bết chỗ nầy đến chỗ khác, bắt cầu thần nọ đến tiến mã kia, trong 2 hôm giới, không lúc nào tạm khỏi nhang, không lúc nào rảo bát đĩa, thế mà bệnh cũng không thấy chuyển được lí nào, đến ngày 21 vừa rồi, không biết vì nào phủ hộ, mà bệnh cứ tăng lên mãi, rồi đám ra tử chi quyết lánh đa thật đã dần đeo cả lại, lúc bấy giờ người nhà mới hoảng hốt, bỏ cả cúng lễ liền chạy đến nhà thương xin thuốc, may lại được thầy *infirmier* có lòng tốt, vội vàng trình lên quan *docteur*, và tự mình đến săn sóc trông nom luôn luôn. Quan docteur tiêm thuốc chữa tuốc cho người có bệnh, đến sáng hôm sau thì khỏi, và mới chịu sang năm nhà thương. Ấy đấy, những bệnh cấp cứu như thế, mà họ vẫn điềm nhiên để ở trong nhà mà cúng lễ, vì đã thần thánh có lòng phù hộ, không có thuốc chữa thì phòng có khỏi được không, và lại là phải nộp biết trong mùa viêm nhiệt này, để mấy người được khỏe, để mấy nơi được yên, thế thì hễ mình mắc phải bệnh gì, thì nên đi trình báo và đi nhà thương xin thuốc ngay, thắng hoặc việc này không được yên lành, nó cứ thế mà lây lăng mãi mãi, thì có phải một nhà làm hại cho cả phố không. Nghe đâu cũng còn vài đám ngọa bệnh mà cũng hãy còn chờ thầy lạc phù-hộ, thế mà thương phố là người chức-dịch cũng không xem xét để trình báo với quan trên.

Món tiền 800 p. trợ-cứu việc hỏa-tai phố Phương-lâm. — Ngày thứ 2 Annam vừa rồi, phố Phương-lâm ta bị hỏa tai rất là thảm-khốc, kể sự tổn hại có tính 3 vạn đồng bạc, thì Nhà-nước có trích lấy một món tiền 500 p. để trợ-cứu cho hàng phố đến nay quan Công-sứ có định rằng : món tiền ấy để ta bỏ việc công-ích cho hàng phố, hoặc xây bể ở các ngã phố, hoặc mua bương bắc máng từ suối chảy ra phố, để phòng bị việc hỏa hoạn về sau, nhưng hàng phố có ý chưa quyết định, chỉ muốn lĩnh ra cho nhau mà tiêu, người thuận kẻ không, bàn đi tính lại chưa xong bỗ nào cả, cứ ý kiến cần tôi thì tôi thiết nghĩ rằng : phố ta bị thiệt hại thì đã đành đi rồi, chớ chẳng có thể nào lấy lại được cứu, mà nay được 800 p. tiền trợ cứu đó, cũng là một sự hi vọng chẳng bọn mà nên, nay đem cái số ấy ra mà chia nhau, thì thượng số mỗi người được độ gióm ba đồng, nhà giàu thì chẳng thấm vào đâu mà nhà nghèo thì cũng chẳng làm được nên việc gì, chẳng qua chỉ được nên phiếm trong một lúc mà thôi, như thế thực là vô ích quá. Tôi đã kể cái lẽ chia nhau không lợi là thế nào rồi, thế thì ta nên lấy tiền ấy ra mà làm cho cả toàn phố được ích lợi chung, lưu truyền về sau mãi mãi là hơn, ta muốn tìm sự ích lợi chung, thì không gì bằng trước nhất là hãy tìm phương pháp để phòng việc hỏa tai, chứ có lẽ nào ta cứ chịu khoanh tay bó gối để nó làm khổn cho ta mãi hay sao, vả lại đất Phương-lâm ta phần nhiều như cái hình cái lá, không mấy năm là không khỏi đốn về sự hỏa tai, kiểm cái ba năm thì ăn một gio, tâm người chỉ bị chày mãi mà nghèo mà túng, như vậy ta nỡ chẳng quan tâm mà ích lợi việc ấy hay sao ? cứ ý của tôi thiết nghĩ ta cứ lĩnh cái món tiền ấy ra, gửi mua một cái vòi rồng thật nước, nếu tính cái số 500 đồng ấy không đủ, mà ta cũng không muốn bỏ nhàn thêm, chi bằng ta hoãn lại món tiền ấy cho Nhà-nước mà xin lĩnh một cái vòi rồng thực tốt, ống dẫn nước thực dài, đem về để ở nơi công quán nếu động dụng chỗ nào thì ta bắc ngang đâu ống xuống sông, như thế thì tiện cho ta lắm, mà tôi chắc là Nhà-nước cũng sẵn lòng cho ngay, còn hơn đem tiền ấy ra mà xây bể các ngã phố, phòng khi động dụng ai kẻ gánh nước đổ vào, mà đổ vào thì làm thế nào ? mua bương để bắc máng thì được là bao nhiêu nước, lại e có khi nó mọc nát mất. Tôi thiết nghĩ chỉ đem tiền ấy ra mà lo liệu việc mua vòi rồng thật nước là hơn cả, nên chẳng thế nào thì thấy hàng phố, rồi bẩm với quan trên.

L.

Đào-đình-Mai dit Kim-Diễn
Cơ-xá-nam (Bến phà Đen)
HANOI

Nay tôi mới mở xưởng, có làm tủ, bàn, ghế và các thứ, vân vân. Xin các qui-khách dùng gụ, lim, tạp, cũng đủ cả. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các qui-khách lại mua giùm cho hiệu tôi, xin cám ơn.

3004

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi giấy quản báo, cho tại nhà cho tiện và rõ ràng cho đầy, và gửi theo hai bức (0$20) bằng tem cũng được để chi cho giấy quản khỏi phải viết lại.

Nếu ai không gửi tiền theo thế thì cứ đi người cho số hoặc chỉ chỗ cũng hơn.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên : 8$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất để dàng lý thú.

Cuộc hát làm phúc tại nhà hát Tây Hanoi

Hội Khuyến-học đã mượn được nhà hát Tây, vậy đến tối 23 và 24 Juin, hồi 8 giờ (tức là hôm 10 và 11 tháng năm ta nay) thì mở một cuộc hát cải lương làm phúc và nhất là để tiền cúng vào viện Pasteur để giúp cho công-nghiệp các ông khoa-học đương kế-cứu các khoa-học để cứu thế.

Việc này cũng là việc nghĩa cử, mà cuộc hát này là hát cải-lương, dung hợp cả lối cũ và lối mới, để cho hai phái tân-cựu đều được thỏa lòng.

Tích hát là : *Si tình mộng lĩnh* là chuyện hai người anh em bạn biết cải qua, tả đủ mọi cảnh ở đời.

Lối hát này cũng có nam khách ngâm ly, bông lơn, đủ mọi trò, để cho người đi xem không đến nỗi buồn ngủ.

Nhưng mà những lối hát vô ích, như là nhảy mùa hò hét, trống kèn ầm ỹ, v. v. thì giảm bỏ bớt nhiều, chỉ dùng những câu hát có văn-chương tư-tưởng để cho người đi xem nghe rõ ràng và khỏi bực mình về những câu thô bỉ, mà sự-tích tuồng này thật là một sự tích mới, mà những người hát đều là các ông tài-tử hoặc có chức phận ra giúp. Những lúc nghỉ hát thì có phường nhạc tây thổi.

Vậy xin các ông các bà ở Hà-thành và ở các tỉnh, đến hôm ấy xin đến xem qua, trước là giải trí, sau cũng là việc làm phúc lớn-lao.

K. H. H. lai cảo.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được rõ biết rằng : điều mua báo thì phải trả tiền cho. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho bổ kỳ hạn có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tiền hoặc mồng một tháng tây mới đi cho gọn.

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đã các thứ đặt đâu* CON GÀ VÀNG.

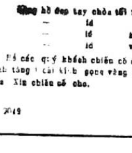
Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, có viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ gửi biếu ngay.

XIN XEM CHO KỲ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng rao-bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính.
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

VỎ KẼN

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quí-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạc nao 8 quan nên chẳng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính giọng vàng có hộp rất xem như sau này :

Đồng hồ đeo tay chân tối thượng hạng	giá trước	6$40	duy 5$40
— lớn	ốc kim ly	6 00	5 00
— lớn	kim thép và kim vàng	4 00	3 00
— lớn	vuông thực xinh	8 20	4 20

Đã các quí khách chiếu cố cho : cái mà không bớt giá, chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đối mắt và 1 cái hộp kính aluminium và cả tiền nước nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI

教白珠愈必蒸點皇春露

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tàn là phải lở sâu quảng sâu mương cái chàm cam khoẻ, thâm tiền ăn tai, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài ấy, bôi dầu khỏi cả, lọ nhỏ giá 0$ 60, lọ nhỏ giá 0$ 30, lọ nhỏ giá 0$ 10, mua buôn nhiều có lời hoa hồng. Thuốc này và thuốc con rồng, tuyệt đọc bọng kinh niên thuốc bôi thần hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hải chợ Hanoi vừa rồi bản được nhiều thuốc lạ rất nhiều, cho bàng tặp-hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiệu đã nhiều nơi mua buôn đã bán lẻ. Các nơi đã tin-dịch sẽ bán bộ như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 138, phố hàng Bông, lẻ bán bán lẻ, 62, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa-Đường*, 53, hàng Bông, nhà in *Đông-Kinh Ấn-quán*, 82, hàng Gai, nhà in *Thực-Nghiệp Ấn-quán*, 42, phố Hà Hoàn-kiếm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán sao-lâm và hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành*, hiệu *Sinh-Hóa-Đường* bán cho chú hàng Bưởm, hiệu *Yên-Xuân* chợ Sinh, 43, hàng Điếu, hiệu *Yên-Xuân-Đường* tức 13, hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa chính tây, hiệu *Gia-Long*, 13, phố Thiếc-tức, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 60, hàng Đồ, hiệu *Quảng-Lợi*, 23 và hiệu *Bảo-Sinh*, 27, phố Hàng thiếc cả, hiệu *Vĩnh-Xương*, 57, Bờ-sông, hiệu *Phương-Đình*, 100 Cửa nam, hiệu *Phạm-văn-Trang*, 92, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 97, hàng Bát-Sứ, hiệu *Hạnh-Xuân-Đường*, 61, và hiệu *Hưng-Thường*, 61, Thiếc-tức, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 38, phố Khách Bazoong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Sinh*, 38, hàng Đồng Sinh-Tinh, hiệu *Yên An* phố Tiên tsin Yên-bay, hiệu *Đức-Thọ* phố Tiên lợi tỉnh Viên bố, hiệu *Gia-Phong*, 100, phố Bắc-ninh Bắc-Ninh, hiệu *Phúc-Hưng* bán lẻ bán Phúc-yên, hiệu *Tuyên-Chi*, cả may to tỉnh Yên-bay, hiệu *Bắc-Chương*, 41, Hàng bạc, Hàng buồm. Các nơi kể trên có bán bộ đi các tỉnh, các nơi mua thuốc nên đến cửa hàng ấy mà mua, thuốc của chính hiệu, có thuốc cho giá rẻ hơn.

Bản hiệu TRẦN-XUÂN-ĐƯỜNG
80 Xã, phố Tiên an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)
Cẩn bạch

TẠM TỈNH Ở CHÂU GRANDS MAGASINS

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tinh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết đích xác ; chẩn đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trong, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để quí-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; quí-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, ba cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, loã ng, hư lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không đều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta li, sâm cam mục, đau mắt màng mộng, mỗi chai 2 hào. 3067

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤY

58 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Được giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng loại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922. Có catalogue riêng quí khách muốn xem xin viết thơ về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orleans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giản có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay nỗi hàn điều gì xin cứ viết thư cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nói số 867 2873

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

HANOI

Hiệu bán ngày nay — Hiệu bán ngày nay

Quạt máy MARELLI

QUẠT TREO TRẦN KIỂU « INDO-JUNIER »

Kiểu quạt chế riêng để bày buồng giấy, phòng khách, buồng nhỏ, văn văn, bốn cánh bằng gỗ sơn bóng, cánh rộng một thước, cốt quạt tráng men đen, chục dài một thước có dường giây ở trong để tiện mắc đèn, cả mắc và có cả máy hãm ba nấc.

GIÁ : 700$00

Máy quạt này có bán THEO CÁCH CHO THUÊ giá mỗi tháng 100$00, góp hết 7 tháng thì quạt sẽ về phần người thuê.

Lời dặn. — Chỗ bày hàng các thứ đồ điện, có thay đổi đi nhiều, máy quạt, máy đèn, máy chuông, máy nói, có chữa vừa cả các thứ ấy. Bản-hiệu nhận gia chiếc như đơn khoi, hay làm tinh giá châm-chước.

Bệnh hen

Dùng thuốc hút và thuốc bột ESPIC thì chứng bệnh và chứng khó thở sẽ tiêu tan ngay. Bán khắp các hàng thuốc và tại nhà bào chế Laroze, 25 Paris. Nên nhận kỹ hộp và nhãn hiệu thuốc.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống: Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

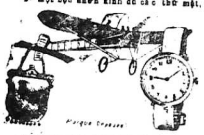
華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八十牌門街市行內河京東

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang : 1° Một bọn đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hút thuốc lá, điếu văn văn.

2° Một bọn nhẫn kính đủ các thứ một, mắt đen mắt trắng, mắt mũi là cây, văn văn. Lại có cả nhẫn kính gọng bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, văn văn ; quí khách đến bọn mà đeo những nhẫn kính này thì được phép về sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng hồ quả quít đeo tay, đồng-hồ treo chuông, đồng hồ báo thức, đồng hồ châu-sâu, văn văn.

4° Một bọn nhẫn cổ đeo cổ, lý cổ, bát cổ, hồ cổ để tuỳ-tiện may là bảy sánh cùng được và tốt bình văn văn.

5° Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể năm sở trên này chúng tôi xin bán ho giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Cần các đồ cổ trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không cứ cước các quí-khách cũng đi tường sẽ rõ.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ số nhà 28 Hanoi

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mươi mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so sánh và xuy xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yêu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô số tờ chứng chỉ là công-hiệu.

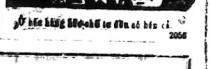
Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bạn sự rất ghê gớm ở bệnh lậu là : Tiểu-tiện đi ra mủ đường sinh dục. Các co-quan chính nó làm cho mất sức khỏe và những hại sinh dục dễ bán ra như hại sinh dục của các người già. Không còn gì so hãi lắm là một người trai trẻ mà không tuân được những con mắm-mạp ? Vậy thì phải nên quan phòng các chứng xảy ra ở bệnh lậu và phải sớm kịp chữa ngay khi mới bắt đầu có mủ đến mới thấy trong đường tiểu tiện hơi đau, thì phải nên chữa ngay và phải nên giữ gìn những co-quan khác, bằng-quang, quá thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có cách chữa rất công-hiệu là thuốc *Santal monal*. Dùng trong mấy tiêm đầu là hết đau đớn, hết sưng buốt tiểu tiện và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal monal* này dùng ở các nhà thương khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Bổ lắm vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho sạch những mun con mọc ở các co-quan, nên thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

Ở bốn tháng bệnh-lậu ta đều có bán cả 2056

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại : 6, Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẠM ở

Cũng có bán tại : Rue El. CHASSAGNE, Pharm. Diplômé, 1, RUE DU RAMPA, Phnom-Penh, và các hiệu bào chế khác.

Xe nhà và xe cho thuê

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi

7 Boulevard Rebillot 7.

Telephone N° 23

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất mau chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gửi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

529, phố Paul-Bert, trước cửa hiện Cô-đa và hồ Hoàn-kiếm trong sang

CHANSON & THIBAULT

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Nay kính cáo.

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bổ sau tiếng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân của Hoàng-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-tê, nay xin dịch (thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thượng-hoàng kinh ngạc mà phán rằng :

—Ô-hay! sao lại có lẽ như thế được! Giả-sử có phạm đại-tội nữa thì cũng kia cũng đã chước-đền. Ai là người cứu hoàng-tôn, ai là người phục quốc-tộ, ai là người bỏ nhà đi tìm vua trong 10 năm trời, lại thêm được một đứa con nhỏ, đã có lòng chí-hiếu đi theo thân-phụ. Một nhà trung-hiếu như thế thì tội gì cũng đáng khoan-thứ!

Nói xong, tức khắc truyền cho 8 vị vương-tử vào lại ngục-thất, mới *Mạnh-lệ-quân vương-phi ra, và truyền bảo cho mấy anh em phò-mã Triệu-cầu đến sáng mai đều phải vào triều-kiến.*

Thượng-hoàng lại phán rằng :

— Ngày nay ra thật đã đang, phải chưa thành phật-mẫu vua cũng ra. Song ra vua, chỉ vì muốn đặm giang-sơn lại phải trát cái mõ lăng-mạo ra, trở về nơi bỏng-trần thế-giới. Từ nay các quan văn-võ triều-thần nên hết lòng giúp ta, để khiến cho trong nước lại được trị-bình như cũ vậy.

Các quan văn võ triều-thần đều cúi đầu lạy tạ. Bấy giờ long-giá thượng-hoàng đi trước, các quan văn võ theo sau. Hai bên phố xá trong kinh-thành đều treo đèn kết hoa và bày đồ bái-vọng.

Khi long-giá thượng-hoàng đi đến đâu thì già trẻ lớn bé đều phủ-phục ở hai bên đường, rồi thì-thào bảo nhau rằng :

— Thượng-hoàng mất phượng rồng vẫn như thuở trước, ta chẳng rằng ngài ra lu ở *Ngũ-đài sơn*, vì-tất đã phải ngự một bữa cơm chay nào! Nếu không thì có sao trong 10 năm nay mà dang-nhau chẳng khác chi ngày bước ra.

Có một bọn các ông cụ già xám lại bia lấy xe thượng-hoàng mà reo lên rằng :

—Thượng-hoàng vạn tuế! thượng-hoàng vạn tuế! thần-dân trong nước đêm ngày mong nhớ, không ngờ ngày nay lại được trông thấy long-nhan! thiên-tử vẫn là một ông vua nhân-từ, đám xin thượng-hoàng mở lượng hải-hà mà ân xá cho thiên-tử lại được cầm quyền chính.

Thượng-hoàng nghe nói, nét mặt buồn rầu, rồi phủ-dụ mấy câu mà rằng :

— Ta được nghe những lời trung-nghĩa của các ngươi, rất lấy làm cảm-kích. Việc ấy để sáng mai ta giao cho các quan văn võ triều thần hội-nghị, nên chẳng thế nào, sau sẽ tuyên bá cho các ngươi biết.

Nói xong, truyền vào bái yết nhà thái-miếu. Khi nào tới nhà thái-miếu thì hoàng-tôn đã phủ phục ở trước thềm mà chắc cần « Hoàng-tổ vạn tuế! », lại khóc thảo kể-lể mà xin thượng-hoàng ân xá cho thiên-tử được phục vị.

Thượng-hoàng trông thấy, động lòng thương-xót, cầm tay hoàng-tôn dắt lại gần bên gối, ngẫm nghĩa hồi lâu, rồi vui-mừng mà phán rằng :

— Phải rồi! chính hoàng-tôn là chân-tử đây rồi! Hoàng-tôn ơi! Sau này chớ quên cái công chăm-nuôi của nhà *Hoàng-phố* nhé!

Hoàng-tôn khóc mà tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-tổ! hai mẹ con tôn-nhi này đều chịu cái ơn tái-sinh của nhà *Hoàng-phố*, dẫn rằng xương mòn thịt nát, cũng không bao giờ dám quên!

Thượng-hoàng nghe nói, mừng mà phán rằng :

— Ừ! nói năng cũng khá thường! trẻ thơ mà được như thế thì sau này tất phải vượt hơn ông cha vậy.

Các quan văn võ triều thần qui xuống tâu rằng :

— Muôn tâu thượng hoàng! Hoàng tôn được như thế, đều là nhờ về cái phúc-trạch của thượng-hoàng đó!

Thượng-hoàng thở dài mà than rằng :

— Không phải thế! chính là nhờ về cái đức hiền-thục của thái-hậu và cái lòng hiếu-thuận của *Hàng-hậu* khiến cho ngôi hoàng-cực được lâu bền vậy.

Thượng-hoàng lại hỏi :

— Chẳng hay hoàng tôn đã mệnh danh (1) là gì chưa ?

Hoàng-tôn khóc mà tâu rằng :

— Một đứa con bơ-vơ này nào đã có ai mệnh danh cho !

Thượng-hoàng phán rằng :

— Vì cớ tôn-nhi mà khiến ngôi hoàng-cực được lâm cái thì chẳng ta mệnh danh cho là *Hoàng cực*.

Hoàng-tôn lạy tạ. Các quan đồng ngu-thiện. Khi thượng-hoàng ngự cơm xong thì 3 vị vương-tử về phòng chỉ, gọi xuống tâu rằng :

— Muôn tâu thượng-hoàng! một nhà *Hoàng-phố* đến đã xuất ngoại, sáng mai sẽ xin vào triều-đường bái-tạ.

(1) Trẻ mới đẻ không đặt tên, thường chỉ gọi theo thứ tự, như anh cả, anh hai, anh ba, v.v... Đến khi lên 3 tuổi, hay 5 tuổi, hay 7 tuổi, mới đặt tên, thường theo ý muốn của cha mẹ, hoặc theo ý nghĩa gì đặc biệt, hoặc theo ý nghĩa là trong khi có tội, tự trách mình, không dám dùng tên đẹp đẽ.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)